

“Verkenningjaar biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen binnen het NNN”

CONCEPT voor een mogelijke overeenkomst

Versie 30 januari 2019

Partijen hebben kennisgenomen van:

1. Het op 19 november 2018 door Provinciale Staten van Noord-Holland vastgestelde Programma Natuurontwikkeling 2019-2023, met daarin de volgende relevante passages (pagina 15):
  - *“Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een duurzaam beschermde en beheerde ecologische structuur. In respectievelijk de beheertypen- en ambitiekaart van het Natuurbeheerplan zijn de natuurdoelen opgenomen en is te zien of sprake is van een ambitie naar een ander natuurdoel. De toegekende beheer- en ambitietypen zijn in overeenstemming met het beheer dat nodig is om de doelstellingen van Natura 2000 en/of de Kaderrichtlijn Water te realiseren.”*
  - *“Soms kent de beheertypenkaart binnen het NNN nog een agrarisch beheertype toe. In deze gebieden is sprake van een overgang naar het uiteindelijk beoogde natuurbeheer dat in de ambitiekaart is benoemd. Om deze ambitie te realiseren zal met ingang van het Programma Natuurontwikkeling 2022-2026 niet langer agrarisch natuurbeheer binnen het NNN worden gesubsidieerd, met inachtneming van eventueel doorlopende subsidiebeschikkingen.”*
2. De inhoud van motie 126, aangenomen door Provinciale Staten van Noord-Holland op 13 november 2017, waarin Gedeputeerde Staten wordt verzocht om:
  - *in het komende verkenningjaar in overleg te treden met de agrarische collectieven en TBO's over hoe de biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen binnen het NNN gehaald zouden kunnen worden (zoals al door de gedeputeerde toegezegd in de expertbijeenkomst) en daarvoor een neutrale procesbegeleider aan te trekken;*
  - *hiervan regelmatig een terugkoppeling te geven aan de commissie NLM;*
  - *te onderzoeken welke andere werkwijzen en/of financiële of juridische instrumenten er nodig zijn om de provinciale doelen op dit gebied te behalen met inzet van samenwerkende agrarische collectieven en TBO's en de resultaten van het onderzoek zo mogelijk in te zetten om de bestaande instrumentenkoffer ten behoeve van de realisatie van NNN te vergroten.*

Constateren dat:

1. Partijen tijdens het op basis van motie 126 gestarte verkenningsjaar met elkaar over het in de motie genoemde vraagstuk hebben gesproken, onder begeleiding van een onafhankelijke procesbegeleider. Tijdens gesprekken, presentaties en werkbezoeken in het verkenningsjaar is bevestigd dat:
  - a. de afronding van het Natuurnetwerk Nederland in Noord-Holland in 2027 een gezamenlijke ambitie is, waarin alle partijen een belangrijke rol te spelen hebben;
  - b. ondanks de daling van de weidevogelpopulatie op provinciaal en nationaal niveau, de provincie Noord-Holland van internationaal belang blijft voor het behoud van weidevogels en alle partijen grote inspanningen leveren om deze daling te keren, welke in enkele gebieden ook tot herstel van de weidevogelpopulatie leidt;
  - c. duurzaam herstel van de weidevogelpopulatie alleen mogelijk is indien aan alle voorwaarden voor goed weidevogelbeheer is voldaan, zoals voldoende aanwezigheid van kruidenrijk grasland, openheid van het landschap, een passende waterstand en adequaat beheer van predatoren en zomerganzen;
  - d. bij agrarisch natuurbeheer niet de natuurdoelen maar de agrarische doelen leidend zijn, waardoor op die percelen (circa 1.835 hectare binnen het Noord-Hollandse deel van het Natuurnetwerk Nederland) momenteel niet wordt voldaan aan de voorwaarde dat het Natuurnetwerk Nederland een 'duurzaam beschermde en beheerde ecologische structuur' is;
  - e. een indrukwekkende hoeveelheid kennis beschikbaar is over succesvolle vormen van natuurontwikkeling en -beheer, de bijbehorende instrumenten en middelen, zowel in Noord-Holland als in andere provincies, waaruit blijkt dat goede beheerresultaten bij zowel terrein beherende organisaties, agrarische collectieven als particuliere natuurbeheerders te vinden zijn;
  - f. er goede ervaringen zijn in de samenwerking tussen agrarische ondernemers, terrein beherende organisaties en overheden, en het van belang is dat deze samenwerking en afstemming van activiteiten wordt voortgezet, inclusief een open dialoog tussen pachters en verpachters over de wijze van uitvoering van het beheer en de daaraan verbonden kosten en vergoedingen;
  - g. natuurdoelen in het Natuurnetwerk Nederland overigens breder zijn dan weidevogels en bijvoorbeeld ook botanische doelen of doelen, voortvloeiend uit Natura2000 kunnen betreffen.

2. De afspraken die in deze overeenkomst worden gemaakt goed passen binnen het op 19 december 2018 gepresenteerde Deltaplan Biodiversiteitsherstel en als uitwerking daarvan kunnen worden beschouwd.

Komen overeen:

3. In de volgende drie gebieden, met inzet van alle betrokkenen, pilots te starten om het Natuurnetwerk Nederland te voltooien en het beheer te optimaliseren:
  - a. Mijzenpolder. De Mijzenpolder is een open landschap met een grote NNN-opgave (totale NNN-begrenzing: circa 325 hectare), met een nog gezonde weidevogelpopulatie, een relatief hoog waterpeil en weinig predatie. Het gebied is deels in eigendom van Staatsbosbeheer.
  - b. Eilandspolder-West. De Eilandspolder-West (totale NNN-begrenzing gehele Eilandspolder: circa 1.260 hectare) is een mozaïek van verschillende eigenaren en vormen van beheer (zowel natuurbeheer als agrarisch natuurbeheer, vaak met pachtovereenkomsten van vóór 1977). Het gebied is grotendeels in eigendom van Landschap Noord-Holland.
  - c. Wormer- en Jisperveld. Ook in het Wormer- en Jisperveld (totale NNN-begrenzing: circa 1.455 hectare) zijn alle vormen van beheer aanwezig (zowel natuurbeheer door terreinbeherende organisaties en particuliere natuurbeheerders, als agrarisch natuurbeheer) en komen veel verschillende pachtvormen voor. De huidige samenwerkingsovereenkomst met Water, Land & Dijken, Natuurmonumenten en de agrariërs loopt af en het gebied kent veel nieuwe initiatieven.
4. Dat het gewenst is dat - naast de reguliere beheersubsidies die via het Stelsel Natuur- en Landschapbeheer (SNL) kunnen worden verstrekt - bij de uitvoering van de pilots gebruik te kunnen maken van een goed gevulde instrumentenkoffer en dat het van belang is dat de volgende instrumenten in Noord-Holland beschikbaar blijven, c.q. worden ontwikkeld:
  - a. verwerving van gronden op vrijwillige basis en continuering van de provinciale koopplicht, waarbij een financiële bijdrage van de provincie mogelijk kan zijn conform de provinciale Vijfde Nota Grondbeleid en het Programma Natuurontwikkeling 2019-2023;
  - b. zelfrealisatie door de grondeigenaar, waarbij een financiële bijdrage van de provincie mogelijk kan zijn conform de provinciale Uitvoeringsregeling Kwaliteitsimpuls Noord-Holland (SKNL-regeling);

- c. kavelruil of bedrijfsverplaatsing, waarbij een financiële bijdrage van de provincie of de inzet van provinciale ruilgronden mogelijk kunnen zijn conform de Vijfde Nota Grondbeleid, het Programma Natuurontwikkeling 2019-2023 en provinciale uitvoeringsregelingen;
- d. het omzetten van reguliere pachtovereenkomsten in erfpachtovereenkomsten inclusief functiewijziging en subsidiëring van natuurbeheer, waar nodig met aanvullende afspraken tussen (erf)pachter en (erf)verpachter over zowel inrichtingsmaatregelen, beheermaatregelen als de verdeling van kosten en vergoedingen;
- e. ontpachting, waarbij financiële ondersteuning van de provincie beschikbaar kan komen conform een nader op te stellen regeling, zoals aangekondigd in het Programma Natuurontwikkeling 2019-2023;
- f. verwerving op basis van volledige schadeloosstelling en, indien dat niet tot resultaat leidt, onteigening, waarbij een financiële bijdrage van de provincie – na separate besluitvorming hierover door Gedeputeerde Staten – mogelijk kan zijn conform de wettelijke kaders, de provinciale Vijfde Nota Grondbeleid en het Programma Natuurontwikkeling 2019-2023;
- g. *Een nieuwe vorm van (duurzaam) agrarisch natuurbeheer, waarbij in aanvulling op het bestaande instrument van subsidiebeschikkingen voor agrarisch natuurbeheer, in een aparte overeenkomst (met een looptijd van minimaal 12 jaar) aanvullende afspraken voor kwalitatief NNN-waardig beheer worden gemaakt. Uitgangspunt in deze verkenning is dat de natuur voorop staat en de agrarische bedrijfsvoering ten dienste hiervan staat. Dit instrument zal nader worden uitgewerkt en zal enkel in de definitieve overeenkomst worden opgenomen als alle partijen hiermee kunnen instemmen;*
- h. herbegrenzing van NNN, conform het provinciaal beleid dat is vastgelegd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening en het Programma Natuurontwikkeling 2019-2023. De in het Programma Natuurontwikkeling 2019-2023 aangekondigde optimalisatie van het Natuurnetwerk Nederland kan hiervoor een kader bieden;
- i. opleiding van agrarische beheerders, het opstellen van bedrijfsnatuurplannen en het voeren van beheerregie. Een financiële bijdrage van de provincie is bespreekbaar en vraagt nadere uitwerking;
- j. inrichtingsmaatregelen, waarbij een financiële bijdrage van de provincie mogelijk kan zijn conform de provinciale Uitvoeringsregeling Kwaliteitsimpuls Noord-Holland (SKNL-regeling) en de Uitvoeringsregeling Groen, paragraaf weidevogelbiotopen.
- k. nieuwe instrumenten kunnen bij gezamenlijke overeenstemming worden toegevoegd.

5. Dat in de pilots wordt uitgewerkt welke van bovenstaande instrumenten kan worden ingezet. Dit betreft immers maatwerk en kan per gebied en per perceel verschillen, naar gelang de plaatselijke omstandigheden. Partijen zetten zich gezamenlijk en afzonderlijk in voor oplossingen per gebied die kunnen rekenen op draagvlak. Wanneer bij de inzet van een instrument een financiële bijdrage van de provincie nodig is, onderzoekt en beslist de provincie over de mogelijkheid en hoogte van deze financiële bijdrage.
6. Dat de provincie onverkort vasthoudt aan de systematiek en de vergoedingen van het Stelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL), aangezien dit landelijk uniforme stelsel in nauw overleg tussen Rijk, provincies en beheerders tot stand is gekomen en het SNL is getoetst door de Europese Commissie, opdat de subsidie geen ongeoorloofde staatssteun oplevert.
7. Dat de pilots zullen plaatsvinden onder regie van de provincie Noord-Holland en worden begeleid door procesbegeleiders die door de provincie in overleg worden aangewezen en bekostigd.
8. Dat onder regie van de provincie, voor elk van de drie pilots een compacte tripartite werkgroep wordt samengesteld (bij voorkeur bestaand uit minimaal vier en maximaal zeven personen, elk van hen minimaal een halve dag per week beschikbaar), die uiterlijk 1 juli 2019 een plan van aanpak voor de pilot ter goedkeuring voorleggen aan de portefeuillehouder natuur van Gedeputeerde Staten.
9. Dat partijen met de portefeuillehouder natuur van Gedeputeerde Staten tenminste tweemaal per jaar gezamenlijk de voortgang van de drie pilots zullen bespreken. Gedeputeerde Staten rapporteren hierover aan Provinciale Staten via het Programma Natuurontwikkeling.
10. Dat partijen ernaar streven uiterlijk 31 juli 2020 de pilots te hebben afgerond door voor het gehele pilotgebied op perceelniveau te hebben vastgesteld op welke wijze het Natuurnetwerk Nederland zal worden gerealiseerd en welke instrumenten, inclusief financiering hiervan, worden ingezet.
11. Dat de ervaringen die in de pilots worden opgedaan, zullen worden benut om ook in andere gebieden het Natuurnetwerk Nederland te realiseren.
12. Dat ten aanzien van de Hoge Berg op Texel de werkwijze zal worden gevolgd zoals deze is beschreven in de brief d.d. 5 juni 2018 (kenmerk: 1084200/1084205) van Gedeputeerde Staten aan het bestuur van het Streekfonds Texel.

Beoogde ondertekenende organisaties zijn Landschap Noord-Holland, Vereniging Natuurmonumenten, Vereniging agrarisch natuur- en landschapsbeheer Water, Land & Dijken, Vereniging agrarisch natuurbeheer Hollands Noorden, Agrarische natuur- en landschapsvereniging De Lieuw Texel, Staatsbosbeheer,

LTO-Noord, Gebiedscoöperatie Noord-Holland U.A. en Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Holland.

De cursief geplaatste tekst onder 4 g. wordt toegelicht in de aanbiedingsbrief d.d. 30 januari 2019 van de onafhankelijk voorzitter van het verkenningjaar.

CONCEPT